

مقاله

نهادهای مالی نوین ارمنان قانون جدید

دکتر قاسم محسنی دمنه^۱

با آن که تا سال ۱۳۸۴ قریب به ۴۰ سال از تأسیس بورس اوراق بهادار در ایران می‌گذشت، اما عرصه بازار سرمایه این سرزمین مجالی برای خودنمایی نهادهای مالی نیافته بود. یگانه و شاید به بیان بهتر، تنهاترین نهاد مالی فعال در بورس تهران را کارگزاران شامل می‌شدند که عمدتاً به دریافت سفارش‌های خرید و فروش از مشتریان و اجرای آن در بازار سهام می‌پرداختند. قانون جدید بازار سرمایه که در آذرماه سال ۱۳۸۴ به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی رسید، عرصه و مجال بروز و خودنمایی نهادهای مالی نوین را پیش‌روی بازار سرمایه ایران نهاد. صندوق‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های تأمین سرمایه، شرکت‌های مشاوره سرمایه‌گذاری، سبدگردانان، مؤسسات رتبه‌بندی، صندوق‌های زمین و ساختمان، صندوق‌های بازنشستگی، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های هلدینگ و تعدادی دیگر از نهادهای مشابه براساس قانون یادشده امکان تأسیس یافتند یا در صورت وجود مشمول نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار شدند. شرکت‌های تأمین سرمایه با بنیه مالی قابل توجه و نیروی انسانی مجرب، امید بسیاری برای پرکردن جای خالی نهادهای معظم مالی در بازار سرمایه

۱- عضو هیئت مدیره و معاون نظارت بر نهادهای مالی سازمان بورس و اوراق بهادار

ایران زمین برانگیخته‌اند. صندوق‌های سرمایه‌گذاری که حد فاصل پس‌اندازکنندگان غیرحرفه‌ای و بازار حرفه‌ای اوراق بهادارند، چندی است رخ نمودند و مسیری امیدبخش را تاکنون پیموده‌اند. صندوق‌های سرمایه‌گذاری امید اصلی جذب مخاطبان بی‌شماری است که تاکنون روزنه‌ای برای ورود به بازار پرهیجان بورس اوراق بهادار نمی‌یافتند و عملاً دورادور نظاره‌گر بازاری بودند که در مه غلیظ ابهام فرو رفته بود. سبذگردانان، مشاوران سرمایه‌گذاری و مؤسسات رتبه‌بندی نیز اکنون در آستانه ورود به بازار سرمایه ایران و در انتظار تصویب مقرراتی هستند که به زودی مقدمات تأسیس‌شان را فراهم خواهد نمود. سازمان بورس و اوراق بهادار نیز دوره‌ای پرکار را پشت‌سر می‌گذارند. تدوین مقرراتی که خود به بررسی و مذاقه در سازوکار عملیات و قوانین دیگر کشورها و تطبیق آن با شرایط میهن را می‌طلبد، خود سازوکار و فرآیندی طاقت‌فرساست؛ به ویژه آن زمان که این امر برای تعداد متنوعی از نهادها و ابزارها مطرح باشد. فراهم ساختن بستر نظارتی مناسب بر عملکرد نهادهای نوپای تأسیس یافته نیز مجال دیگری می‌طلبد. نظارت بر نهادهای مالی با هدف جلب اطمینان و اعتماد سرمایه‌گذارانی صورت می‌گیرد که تاکنون در هراس از کش و قوس‌های پیچیده بازار اوراق بهادار از ورود به آن بر حذر بوده‌اند. هم‌اینک نظارت بر صندوق‌های سرمایه‌گذاری با نرم‌افزارهای نوین و به صورت مداوم انجام می‌گیرد و سرمایه‌گذاران با اطمینانی در خور اتکا قادر به تخصیص پس‌اندازهای خود به این نهادهای مالی هستند. شفاف‌سازی عملیات و فعالیت نهادهای مالی و الزام آنها به بهره‌مندی و بکارگیری نیروی انسانی مجرب، رویکرد دیگر مقررات موضوعه مربوط به نهادهای مالی را شامل می‌شود. از همین‌روست که آزمون‌های حرفه‌ای بازار سرمایه اهمیتی مضاعف یافته‌اند و برگزاری آنها در سطح ملی و به صورت شش‌ماهه، هر بار با استقبال درخور شرکت‌کنندگان مواجه است. به هر روی گسترش کمی و کیفی صندوق‌های سرمایه‌گذاری از حیث تعداد و ارزش و از منظر جذب مخاطب و عملکرد امید به موفقیت عملکرد سایر نهادهای مالی نظیر صندوق‌های زمین و ساختمان، سبذگردانان، مشاوران سرمایه‌گذاری و مؤسسات رتبه‌بندی را قوت می‌بخشد. در این میان شرکت‌های تأمین سرمایه نظر به آنکه خود می‌توانند از ارکان مؤثر نهادهای دیگر باشند، اهمیتی ویژه می‌یابند. امید است در آینده‌ای به نزدیکی فردا گستره فراگیر نهادها و ابزارهای مالی مسیر هموار هر پس‌اندازی به بازار سرمایه ایران زمین باشد.